בסוד שיח

מעשה בחייל ספין וקולר"

ארוויין ספין הוא דור שלישי בארצות הברית. קשריו עם ישראל רופפים על־אף שזו בקהילה שלישי הכבירות ההסתדרות הציונית לא מסוג עליה, והידבו להקים את מדינת ישראל ואת צה"ל. היו היום, ובשיחה משפחתית - אחים, אחיות ובנים, צוינה העבודה שאף לא אחד מבני המשפחה ביקר בישראל יותר מאשת בשנה.

ארוויין ספין, איש עסקים מבוסס המתגורר בפלורידה, הוא בעקבות אחיה שיחה כי מן הראוי שהוא - והילדים, יפקוד לשהות מעט אחת את מדינת היהודים וי־סיור בעיר ובאזורים. הפגישה השבועית הגיעה ומסיים הר־וק שנה למשרד נסיעות של מכר וביקש להכין לו את הביקור באיץ. בהיותו דובר אנגלית בלבד, קיבל את עצת המכר לפנות בשרה התשובה בן־עזרון ימתין לו מדריך תיירים עם רכב "אשכולי" נוח ודוב, וכך יהנה מבפיה במי־רב יופיה של ארץ־ישראל.

ובזכר אחד לסמוך נחת עם T.W.A בישראל, ואביסר נוד ממתין לו סמוך לביקודת הדרכנים. אחד אביסר, איש בגיל העמידה, בנה לאורך השנים קשרים עם מוסדות לב־כים שהשפיעו עליו עמלות ומוכנות־הבאה אחד רות. כמדריך תיירים היה מנוסח את תיירים מערל לסרכזי נבים ומובלים בביסוי של מיסרים שונים ומשר־נים, וכמובן שכבל־תרומה נשפרג לו העמלות. וכך גם נהג עם מיסטר סטין. אביסר היה חביב מאוד למטין, נטל ממנו את המזוודות ואת תיקי היד והניל אותן אל מונין לשדה התעופה לרכב המאוחד. כשני ק"מ מהשדה, התחיל למטר לו על נבי שהלי, נכי פיגועים ונבים שלידה והניע "הנה כאן, מה קרנו, יש מרכז מיוחר לנבי תאונות עם שר־מות שיקום מרהיבות שאינן קיימות אפילו באר"ב".

מטין הצריב המכים לבקר במרכז האת השקיעים הרא־שונה שלו בישראל עשה במרכז הנבים המסוך לשרה־תי עשוי, ובקיצור, במשך שבוע ימים ראה מיסטר מטין גם נושים אבל הכיר באופנמנטיות גם את מרכזי השיקום של הנבים לכל מיניהם, ורוב.

בשובו לארה"ב והתבטאה הנסיעה בביטוי של האותות מרי למטין על תוריות ביקורו של האח באזץ הקודש. אר־יין מיטר על הנושים שראה בדרך יכל מדריך תיירים הר־מכר אך המסיר בבימה של צער: "באמת האנשים שם מסע נוהרים, אלא שרוכב, ישמור האל, נבים. נבים מכל הסר־גים. עוד לא ראיתי מרינה כאות. מה שהלחמות יכולות לעשות לעם שלמי".

נזכרתי באוויין, שלראשונה שמעתי עליו מנרב שמגאל הנתן אביזהר, בקשר לבנים הבינלאומי השלישי של "שקלר". מי שמאזין לרביה של נב' חנה קהן, יו־ר "שקלר", עלול לחשוב שרוב רבני ישראל רצים כל היום במדרשות ובבתי אולפנה ומתפשים איך להמריר מיניה בעיות המחוזקי. שכל בעל שני מכה את אשתו. כל אשה שלישית היא עבנה וכל ריינ־ישראל מתפשים איך להצ־ליב בשים ולפנות בזכויותיהן. וכל זאת כדי להצדיק את ה"עבודה" שנעשים שנים המשנים מרחים ל"שקלר" ול־שרת את עודף המון של בשים מבוססות השכבניות, המר־קות את התנועה המפקיסטית הוולונטרי בארץ ובאר"ב.

הביטוי של "שקלר", "אשה ויהודית", הוא שפיהדיה שאין כדוגמתה מבחינת ותוכנו. מדינת ישראל נמצאת עתה באחת השעות הקשות ביותר מהחיכם הכלכלי והבי־מתני. בעיתונות ובדרכי מתפרסמות כתבות מצמררות על המצב האיום שאליו נקלעו משפחות הר־הדיוק והשפעות ברזכות־ילדים ועל העזני חפושם גם לתוך תרנים ומשפחות מבוססים. באחן שבוע, הדבר הזה מביא עמו את צרור בעיותיו גם למשפחות שהיו בשקט יבשלוחה וזנית. "שקלר" עלישר סדר היום, והקריאה שעה והצי לשולי הנושא החב־תה "מסיניום רחי ומוצייטת חברתית".

"אמר לשבחם של כמה אישים מרכזיים המשתתפים-עם "כנס לביאיעדה", שמעל רפי "עמודים", ביישאן והקיבוץ הדתי, מתו על הנתוק שבין תוכנו של "כנס לביאיעדה" לבין המציאות היומיומית הקרה והקשה שמחוכר בכנס שב־עך בסוכות לפני כשבועיים כאשר הסתיר שלם בעיר יש־ראל.

ב"שקלר" לא למדו ולא הפיקו לקחים מאותו כינוס, חשוב אולי, אבל עקר - משום שהיה רחוק מיילים רבים מהמציאות של מיינו.

בעוד החברה הישראלית על סף התפוררות עדינית וב־תנה בקשיים איומים, קיומיים - בא נוף כמו "שקלר" ומ־נפח שוליים שבשוליים בחברה הדתית ושובע קשות בדימויה של החברה הדתית כדי לפרנס הקציבים ממקר־רות שראו פירוש ב"בשבע" (של עדין 47. אישה "שקלר" ראשה המפיאות האמיתיות הכל בשם הרת, בכיכול.

שוחחתי השבוע ארוכות עם יידיד קרוב הנשמה שבתשות רבים בהודו (בעיקר בגואלי) כדי להציל בעידים מהיסוד מות לסמים ושקיעה בכתות המשפעבדות את מאמיניהן. הוא סיפר לי בכאב לב כיצד בעידים ובעידות ישראלים, דתיים בפסוקים גדולים, פודקים כל פול, נגדדים לסמים ומוצאים כל מיני היתרים עקמים לעבוד על אימותי תר־רה. חלק מהבעידים והבעידות הללו הם בנים ובנות למש־פחות ירושלמיות מכובות ומבוססות, ש"שקלר" היא הגורל ורותיי שלהן. במקום לעסוק בבעיות האמיתיות של המש־פחה הדתית המזדהה עם המודרך־אורתודוקס, נתפסת "ק־ולר" ל"התעסקות נשית", לפדיות הדיבה, ל"סידור הבית" וכדי"ב. רבניה שהם כיוצ לא ראלוונטיים לרבות משפ־חות הדתיות המסורתיות.

אני מודה, אני מרגיש מסוגיית האליטות במשפחה. אבל אחיי הבל, הבעיה קיומית בביטוי שלנו במיספרים שאנחנו מצדיקים את הפיקודיות האלמותיות של "שקלר". כמו גם הנישאים המוצדים שהיא עוסקת בהם.

ייאמר שוב ושוב: "שקלר" מנסחת בעיות שליחת בתי־רה שלנו, ואני למר שהיא נוהמת בעקרון נזקים בבדים בלא מעט בתים, שאולמלא "שקלר" הזדים בהם היו שבים למסלול הקין.

יש ל"שקלר" מוסדות, יש כסף, יש זמן והדבה זמן, כך־ראי, לקהילה שממנה הגוף הזה שואב את מקור ויחזנו, וכמה הבל שכל זה אינו מנצל לצדכים האמיתיים של הי־מים הללו ושל השנה הזאת.

ויהי רצון שמסדי "שקלר" לא יפנעו באותן משפחות שמתוכו כף לנאמים הדוברים בביטוי הבינלאומי השלי־שי, שרוחו חכמים אינה נוחה ממנו.

בבני יבאו

בימים אלה יצא לאור הספר "איש ימינך" בעריכת יואב שרוק על חייו הדרכתו של איש המשכולות, הרב שמואל בנימין וולינג הי"ד. הספר הוא למעשה "ליקוט רבדים שלומיהן, בני ביתו וסכריו על האיש ומיוחד הזה והשקעת שלמה.

תחנתו האחרונה-19 שבים היתה בבית המדרש באלון מורה ס"מ ובראש כולל. כמכר, והא בעל חלל-במשלך סיוד במצפה־יוסף כאשר אש מתבלים מבחי אסכאר שבשאלי שכם פגעה בו אנשות. בתשפ־נא רבה תשס"א נפטר בבית העלמין בקיסום שבשומרון. קריש, צריך, הסיד המנאכיהם של עם ישראל הארץ ישראל.

בשל מאורעות הימים הללו נשיבו מהספר את הקטע על סיני ישיה שהוא היה אחר מקדבנותיו ועל יחסו־הייחודי למרינה.

הנה הדברים:

"את הפיגני מוכים כל בני המשפחה היקר. "ערנו בבית בן שתי ק־מות", נזכרת מרינה, "כאשר בא לשנות אחינו עמדנו כל בני המשפ־חה בקשה והשבה. האמרנו תהלים, כשרלה הבניסה למטה. נשלה. אבא אמר תהלים בהתרגשות, ולא הסיר את עיניו מן הספר גם כאשר פרנו תהילים לביה, עלו למעלה והמשיכו בסבלנות שנסיים את תפילתנו. כשראנו שאין לדבר סוף, שאלו אותנו האם נתעכף מרצוך".

"תחיל הדרך לאבא שעלינו לשנות את הדיבה", נזכרת בתו רחל, או ילדה בת תשע. "את ארץ ישראל אינני שוב מרצון", הסיר לו אבא בשפה ברורה. אני מכירת אותו עוסר במדינות שבתוך הדיבה, אחוז במעקה בבמה רב, כשבאו לשנותו. הוא לא נענה ולא התנגד, והם נדרו אותו כשהוא בוכה בקול. זו היתה הפעם היחידה בחיי בה ראי־תי את אבא בוכה".

הבה הגדולה שובה, או בבר בת שידות לאחר, מספרות "אבא לא תיבבן מראש להתנגד מסיבות לפרטי, ובודאי שלא הכיך אותנו לבך. היה ברור שכאשר יבוא לשנותנו בפועל, נלך עם הזילים בלית ברירה. אך בשבאה השעה, אבא פשוט לא היה יכול ללכת. רגליו לא הניעו לו, והוא לא היה מסוגל ללכת מיוזמתו לשום רגליו לא הניעו לו, והוא לא היה מסוגל ללכת מיוזמתו לשום מקום. הוא ישב על כיסא ונשאר שם. כשהוא הוסיף לסרב, הרי לאשרנטים עצמו - כעוד שנה הילכים כרגליו, כשבידנו מעט תיסלסלים שהודינו עימנו לימיים.

האשרנטן הודיע את המשנים כתובה המרכזית של אשקלון, ושם התארגנה תפילת מנחה. כשאבא עוכר לפני התיבה. אנשים שבנתו באותו מעמד לא קל זוכרים עד היום את תפילתו של אבא, תפילה מלאת משמעות והתרגשות".

"אני זוכרת היטב הזוקא את הנסיעה באשרנטן", אומרת הבת שרה. "אבא אמר תפילת הדיך, ובתרגשה מיוחדת אמר "ותשורנו לבי־תנו לשלום", אף שבדור היה שלא נחזור לימים. וכאן התנגד לעלות לאשרנטן, ריבר עם הזילים שפיהו אותו בנגר הפיני והזכיר הבימים שלו שנפלו על כיבוש סיני. התגברותו היתה מסבית מלבד, וכשראה בעיר שהשתולל, הדגיע ושבנע אותנו שאין להמשיך את הבימה על הזילים והשוערים שלנו".

למרות הכל: ראשית צמיחת גאולתנו

מסיימתו הדבה ליישוב הארץ, והעלבון הנורא שחש לנוכח בניעת המשלה לשדעים הערבים, לא העבידהו על יחסו הבסיסי למדינה. ר' בנימין נבפי שבינו אותו, היה מסור בלב ונפש למדינת ישראל, ובוזר מאוד בבבדים של מי שמיצגים אותה - גם כאשר פגעו בר־חיזת ישראל באופנו ובכבודה של האומה, היה נותר מאוד מלוהשתעש בביטויים קשים על המשלה, ומעולם לא נשמע מפיו ביטוי של מנד שכזה ייאוש או בפירה בחשיבותה של המדינה או בהזדקה "ראשית צמיחת גאולתנו".

כשהוקמה ישיבה בקבר יוסף, והתלמידי חכמים חשפו מהשולטר־ת של רוח אחרת בעניין זה, נשלח לשם ר' בנימין כדי לשמש סמ־כות תורנית בבית המדרש "שידור" זה לא נשנו, בפיפו של רבי, פירות של ממש.

כאשר נפצרה בשנת תשכ"ז קבורה של יהודים באומות פעילות בללוי תוקית, בין השאר בניסיון לפגיעה בממנגי זר בבית, נמנה ר' בנימין על הרבנים שהתלוו לפגיעה בשדה כהתגרלות ויחס חדיש שהתגם, ובכנס לדיון מעמיק לנושא של עניין, בהתבטאות, עם יחודה עצין.

כשנתבקש בשנת תשנ"ט להציע הגדרות על כיוון הקורא למנשי לה לשנות את החקיקה הקיימת, שהוגיעתיאורה מתשכת בחמרה, התנגד להבנסת הסלה הזאת וזקים למרכאות. "זה מריח כהתבוללות ויחס מלזל בהקנות שנקבעו על ידי המשלה או אות מדוקדוקים", כתב.

מספר עליו יעקב כ"ץ (בבל"ה) תלמידו מבשר ורא"ה מיום עדין 7 הסורות בית־אל"א

"שנים רבות חלפו מאז שעזבתי את כפר הרא"ה. אך בכל פעם שראיתי אותו או פגשתי בו אמרתי לעצמי: ולאותים. כשביל לדבר עם הרב בנימין צריך לסבול במשקה שבע פעמים... נשמה גדולה ומיוחדת כלי־בך".